2002/0656/0

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES GRANDS-CARMES, 8-8A A BRUXELLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 23 mai 2002 entamant la procédure de classement comme monument de certaines parties de l'immeuble sis rue des Grands-Carmes 8-8A à Bruxelles ;

Vu l'avis favorable émis par le Collège des Bourgmestre et Echevins de la Ville de Bruxelles en date du 10 octobre 2002 ;

Vu l'avis favorable de la Commission royale des Monuments et des Sites émis en séance du 2 avril 2003;

Considérant que les propriétaires n'ont pas transmis d'observations dans les délais prescrits dans l'article 20 de l'ordonnance du 4 mars 1993;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites ,

ARRETE

Art. 1 – Sont classés comme monument les façades et la toiture, les caves, les murs mitoyens ainsi que les structures portantes de l'immeuble sis rue des Grands-Carmes 8-8A, connu au cadastre de Bruxelles, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 206c en raison de son intérêt historique, artistique et esthétique précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 – La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er

CHANCELLERIE

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN LIEVEVROUWBROERSSTRAAT, 8-8A TE BRUSSEL.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op het artikels 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 mei 2002 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Lievevrouwbroersstraat 8-8A te Brussel;

Gelet op het gunstig advies van het college van Burgemeester en Schepenen van Stad Brussel uitgebracht op 10 oktober 2002;

Gelet op het gunstig advies van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen, uitgebracht op 2 april 2003;

Overwegende dat de eigenaars geen opmerkingen hebben meegedeeld binnen de termijn zoals voorgeschreven in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris belast met Monumenten en Landschappen,

BESLUIT

Art. 1. - Worden beschermd als monument de gevels, daken, kelders, gemene murens en dragende structuren van het gebouw gelegen Lievevrouwbroersstraat 8-8A, bekend ten kadaster van Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, percelen nr. 206c, wegens zijn historische, artistieke en esthetische waarde zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringzone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het

KANSELARIJ

comprend l'ensemble des parcelles et des voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 Les conditions particulières de conservation sont les suivantes :

1. En cas de travaux, le maître d'ouvrage est tenu de prendre, au préalable, toutes les mesures nécessaires à la bonne conservation, au respect et à la mise en valeur de toutes les parties protégées;

2. La conservation des façades implique le maintien des niveaux qui correspondent à leur typologie;

3. Aucune structure portante nouvelle ne peut prendre appui sur la structure des caves ou percer cette structure;

4. Aucun ancrage ne peut être prévu dans les mitoyens autres que ceux correspondant à la typologie de l'immeuble;

Art. 4 – Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 11 -09- 2003

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan van bijlage II van dit besluit.

Art. 3 De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de volgende:

1. Bij werken aan het geheel dient de bouwheer alle voorafgaande voorzorgsmaatregelen te treffen voor de goede bewaring, het respect en het tot hun recht laten komen van alle beschermde delen;

2. De bewaring van de gevels impliceert het behoud van de bouwlagen die overeenstemmen met de geveltypologie;

3. Geen enkele nieuwe draagstructuur mag steunen op de kelderstructuur of deze structuur openbreken;

4. Geen andere verankering mag worden aangebracht in de gemene muren dan die welke overeenstemt met de typologie van het gebouw;

Art. 4 –De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 11 -09- 2003

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme

15 OCT. 2003

Voor eensluidend afschrift

KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES GRANDS-CARMES 8-8a A BRUXELLES.

Réf. Cadastrale : Bruxelles, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 206c.

Description sommaire :

L'immeuble sis 8-8a rue des Grands Carmes était à l'origine composé de deux parcelles de 6 mètres de largeur placées sous une toiture commune à charpente perpendiculaire. Le noyau de la construction date de la fin du XVIIème ou du début du XVIIIème siècle.
La façade, transformée au XIXème siècle dans un style néo-classique, comprend six travées sur trois niveaux. D'autres modifications au niveau des baies du rez-de-chaussée sont réalisées en 1906 (AVB/TP 11913).
Outre la façade, la réunion des deux maisons ainsi que l'établissement d'un commerce au rez-de-chaussée avec atelier remonte également à diverses transformations effectuées au XIXème siècle et au XXème siècle (AVB/T.P. 46524/1906). Le couvrement total de la cour remonte à cette période.
En 1999, un permis d'urbanisme est introduit en vue de rénover de manière totale l'immeuble. Les caves restent inchangées. Un premier appartement s'inscrira dans la partie gauche de l'immeuble et au premier étage, laissant la place au commerce pour s'étendre dans la partie droite de ce premier niveau. Deux autres appartements-duplex se partagent les 2ème, 3ème étages ainsi que les combles.
L'emplacement de l'escalier originel a été respecté. D'autres escaliers reliant les divers plateaux de duplex ont été ajoutés.
En façade avant, tous les châssis ont été remplacés.
La toiture à croupe, remplaçant probablement le pignon originel, est percée de plusieurs lucarnes.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique, artistique et esthétique :

La rue des Grands-Carmes est située dans un quartier du centre qui fut largement touché par le bombardement de Villeroy en 1695. Du 13 au 15 août 1695, les troupes françaises dirigées par le maréchal de Villeroy bombardent la ville pendant 48 heures, détruisant près de 4000 maisons qui couvrent approximativement un tiers de la surface bâtie totale de Bruxelles.
La reconstruction du centre de Bruxelles après cette catastrophe constitue l'un des événements majeurs de l'histoire urbanistique de la ville.
Si l'on décide de reconstruire sur le parcellaire ancien sans percées monumentales, c'est néanmoins une ville profondément différente qui surgit en quelques années.
Sur plus de 4000 maisons reconstruites, moins de 100 conservent actuellement une façade sans transformation radicale. En dehors des bâtiments de la Grand Place et ceux récemment classés dans l'îlot sacré, un nombre important d'immeubles datant de la reconstruction restent sans protection.
Il est important de préserver rapidement ce patrimoine qui range Bruxelles parmi les grands exemples de reconstruction aux XVIIème – XVIIIème siècles aux côtés de Londres après l'incendie de 1666, Rennes après l'incendie de 1720, Lisbonne après le tremblement de terre de 1755.

La rue des Grands Carmes relie la rue Marché au Charbon à la rue de l'Etuve . C'est une voie très ancienne, tracée à l'intérieur de la première enceinte (XIIème-XIIIème siècle) dans le prolongement de la rue du Chêne dont elle faisait d'abord partie.
Le nom de la rue des Grands-Carmes rappelle l'existence d'un couvent des Carmes qui fut fondé au XIIIème siècle sur un terrain adossé aux remparts et qui s'étendait jusqu'à la rue des Bogards. Reconstruit en 1661 et complété d'un cloître et d'une riche bibliothèque après 1695, il fut rasé en 1797.
Cette maison traditionnelle de la rue des Grands Carmes 8-8a, reliant, à l'origine, deux parcelles, présente encore de nombreuses caractéristiques de l'habitat modeste du centre de Bruxelles tel qu'il se présentait dans le courant du XVIIe siècle. La typologie de cet habitat est simple : sur une parcelle étroite, une maison principale est suivie d'une cour et éventuellement

CHANCELLERIE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

d'un bâtiment arrière. De nombreux éléments sont encore en place, témoignant des techniques et matériaux de construction utilisés à cette époque. Le mitoyen reliant l'immeuble sis rue des Grands-Carmes, 10 témoigne d'une maçonnerie ancienne. Les structures portantes formées d'un assemblage de poutres et solives anciennes sont conservés, les façades arrières démontrent également de nombreux éléments datant probablement du XVIIème siècle. Malgré toutes les transformations effectuées, pour la plupart intérieures, l'ensemble garde sa cohérence originelle qu'il est souhaitable de préserver afin de garder dans le centre ville les témoins de l'habitat ancien. L'intérêt est ici d'autant plus marqué puisque cette maison pourrait être antérieure au bombardement de 1695, qui a ruiné une grande partie du cœur historique.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 11-09-2003

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

15 OCT. 2003

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

CHANCELLERIE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN LIEVEVROUWBROERSSTRAAT 8-8a TE BRUSSEL.

Kadastrale gevens : Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 206c

Beknopte beschrijving :

Het gebouw gelegen Lievevrouwbroersstraat 8-8a omvatte oorspronkelijk twee percelen van 6 meter breed onder een gemeenschappelijk dak met haaks lopend gebinte. De bouwkern dateert uit het einde van de 17de of het begin van de 18de eeuw.
De gevel, die in de 19de eeuw verbouwd werd in neoclassicistische stijl, omvat zes traveeën en drie bouwlagen. In 1906 werden andere wijzigingen aangebracht op het niveau van de muuropeningen op de benedenverdieping (SAB OW 11913).
Behalve de gevel zijn ook de koppeling van beide huizen en de inrichting van de benedenverdieping als handelsruimte met atelier het gevolg van diverse verbouwingen uitgevoerd in de 19de eeuw en de 20ste eeuw (1906 OW 46524). Ook de volledige overkapping van het binnenplein gaat terug tot die periode.
In 1999 wordt een stedenbouwkundige vergunning gevraagd voor een volledige renovatie van het gebouw. De kelders blijven ongewijzigd. Een eerste appartement wordt ingericht in het linker deel van het gebouw op de eerste verdieping, zodat de handelszaak over uitbreidingsruimte kan beschikken in het rechter deel van de eerste bouwlaag. Twee andere dubbelappartementen nemen de 2de, de 3de en de dakverdieping in.
De plaats van de trap bleef behouden, hoewel er andere trappen toegevoegd werden naar de dubbelappartementen.
In de voorgevel werd alle raamwerk vervangen.
Het schilddak, dat vermoedelijk een eerdere puntgevel vervangt, is voorzien van meerdere dakvensters.

Waarde van het goed volgens de criteria, bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Historische, artistieke en esthetische waarde:

De Lievevrouwbroersstraat bevindt zich in een centrumwijk die erg te lijden had onder het bombardement van de Villeroy in 1695. Van 13 tot 15 augustus 1695 bombardeerden Franse troepen onder leiding van maarschalk de Villeroy de stad gedurende 48 uur, waarbij bijna 4000 huizen vernield werden, wat overeenkomt met een derde van de bebouwde oppervlakte.
De heropbouw van het Brusselse stadscentrum na deze catastrofe is een van de belangrijkste gebeurtenissen in de stedenbouwkundige geschiedenis van de stad.
Hoewel beslist werd te herbouwen op de vroegere percelen, zonder monumentale herschikkingen, verrees er op enkele jaren tijd een sterk veranderde stad.
Van de 4000 herbouwde huizen zijn er thans minder dan 100 waarvan de gevel niet ingrijpend verbouwd werd. Behalve de gebouwen aan de Grote Markt en de onlangs beschermde gebouwen in de Vrije Gemeente is een groot aantal gebouwen uit de periode van de heropbouw niet beschermd.
Het is van belang spoedig te zorgen voor bescherming van dit erfgoed, dat Brussel tot één van de grote voorbeelden van heropbouw in de 17de en 18de eeuw maakt, naast Londen na de brand in 1666, Rennes na de brand in 1720 en Lissabon na de aardbeving in 1755.
De Lievevrouwbroersstraat verbindt de Kolenmarkt met de Stoofstraat. Het gaat om een zeer oude weg binnen de eerste stadsomwalling (12de – 13de eeuw) in het verlengde van de Eikstraat, waarvan deze weg oorspronkelijk deel uitmaakte.
De naam Lievevrouwbroersstraat herinnert aan het bestaan van een karmelietenklooster dat in werd opgericht op een terrein tegen de stadswal dat zich uitstrekte tot aan de Bogaardenstraat. De kerk, voltooid in 1285, werd vergroot in de 15de en 17de eeuw en heropgebouwd na het bombardement van Brussel in 1695. Het klooster werd herbouwd in 1661. Na 1695 werd er een clausuur en een uitgebreide bibliotheek aan toegevoegd. In 1797 werd het gesloopt.
Dit traditioneel huis in de Lievevrouwbroersstraat 8-8a, dat twee oorspronkelijke percelen verenigt, vertoont nog talrijke kenmerken van de bescheiden woningbouw in het Brusselse stadscentrum uit de 17de eeuw. De typologische kenmerken van dergelijke woningen is

KANSELARIJ

eenvoudig : een diep perceel met een hoofdhuis gevolgd door een binnenplein en eventueel een achterhuis. Talrijke oorspronkelijke elementen bleven bewaard en getuigen van de destijds gebruikte technieken en materialen. De gemene muur met het gebouw gelegen Lievevrouwbroersstraat vertoont nog oud metselwerk. De oude vloerbalken bleven bewaard, terwijl ook de achtergevel nog veel elementen bevatten die waarschijnlijk teruggaan tot de 17de eeuw. Ondanks alle verbouwingen die het gebouw onderging, grotendeels aan de binnenzijde, behield het geheel nog voldoende samenhang om bescherming te rechtvaardigen, zodat de sporen van vroegere woningbouw in het stadscentrum bewaard kunnen blijven. In dit geval is dit des te meer van belang daar dit huis zou kunnen dateren van vóór het bombardement van 1695, waarbij een groot deel van het historisch stadscentrum vernield werd.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 11 -09- 2003

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

15 OCT. 2003

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

KANSELARIJ

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING · GEWEST · GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES GRANDS-CARMES 8-8a A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN LIEVEVROUW-BROERSSTRAAT 8-8a TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

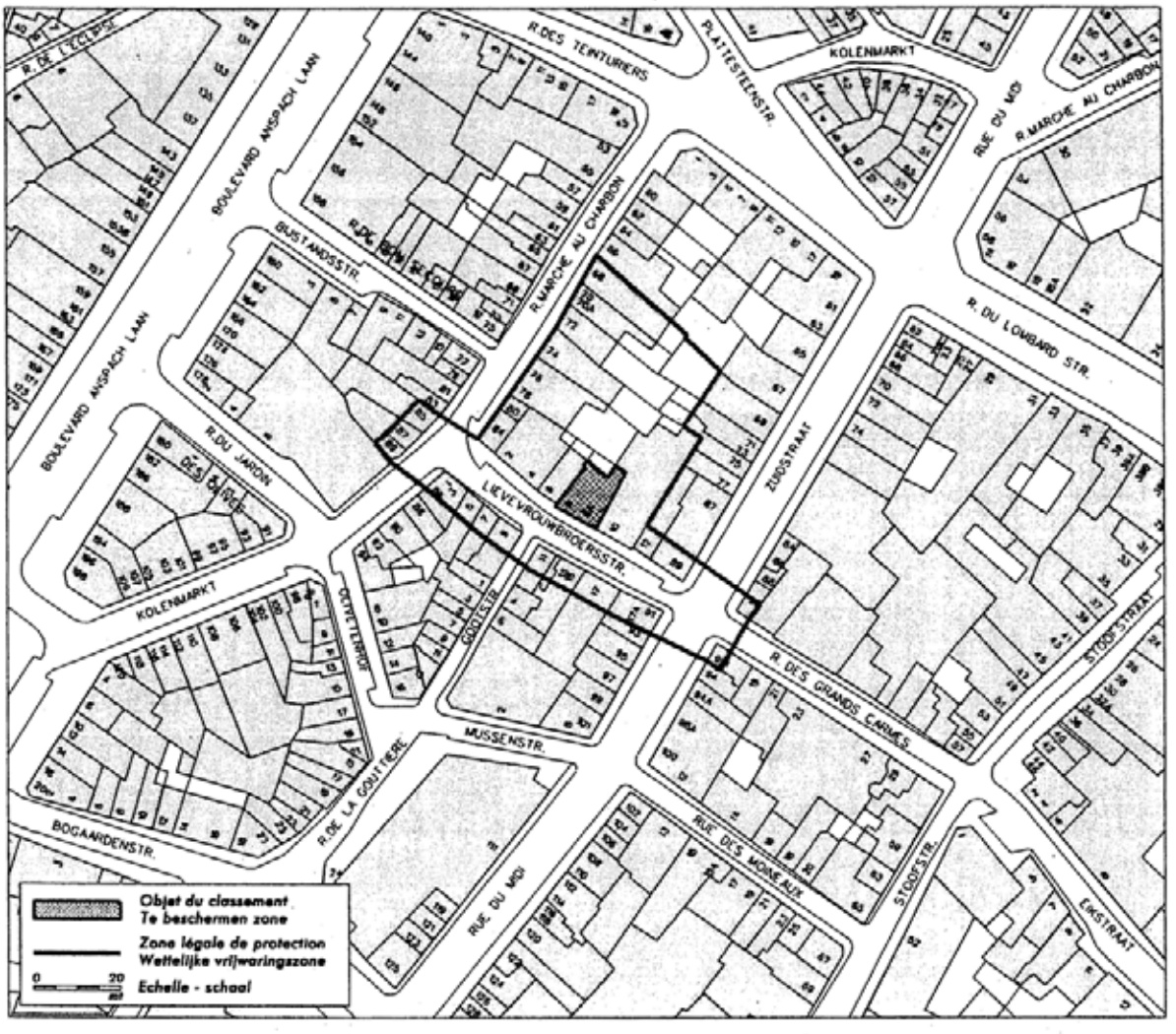

Vu pour être annexé à l'arrêté du 11-09-2003

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 11-09-2003

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE · GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE · COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

Copie certifiée conforme
15 OCT. 2003
Voor eensluidend afschrift

KANSELARIJ · BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING · VERENIGDE VERGADERING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE